

הקדמה למורה

פרויקט "[פנים. יום. זיכרון.](#)" הוא מיזם אומנותי שמנציח זיכרונות מחייהם של נופלים באמצעות סרטי אנימציה. רסיסי זיכרון, רגעים קטנים בחייהם של הנופלים, שחברים וקרובים של הנופלים בחרו לשתף, קמים לתחייה על המסך ומעניקים ליקיריהם נצח. בבסיס הפרויקט עומדת האמונה שהזיכרונות נושאים משמעות יותר מיום אחד בשנה.

בכל שנה אנו פונים ליוצרים צעירים בתחום האנימציה בבקשה להנציח רגעי מפגש וחסד בחיי הנופלים. היום הפרויקט מונה יותר מ-40 סרטים, ובכוונתנו לבסס מאגר זיכרונות וירטואלי ישראלי רחב ממדים. את כל הסרטים ומערכי השיעור, המתאימים למגוון שכבות גיל, אפשר למצוא באתר בית אבי חי, [בעמוד הפרויקט.](#)

לכבוד יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולנפגעי פעולות האיבה, יצרנו מערכי שיעור העוסקים בזיכרון ומותאמים לעבודה מקוונת המתאימה לימים אלה אשר אינם מאפשרים מפגשים פנים אל פנים. בשיעור, שאורכו 40 דקות, תוכלו למצוא שאלות המעוררות שיח ורעיונות אחרים לעיסוק בנושא.

אנו מאחלים לכם הצלחה וימים טובים,

צוות הפרויקט

פנים. יום. זיכרון.

לומדים וזוכרים

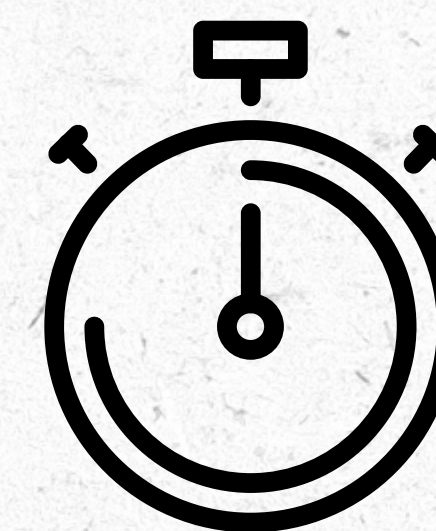
פנים. יום. זיכרון.

נקודת מבט

במערך זה נעסוק בבחירת
נקודת המבט בהתמודדות עם
אירועים מורכבים בחיינו.

<<<< מערך שיעור מקוון לתלמידי תיכון >>>>

נקודת מבט מהלך השיעור

חלק שני (20 דקות)

- צפייה בסרט ודיון
- עבודה עם טקסט
- סיכום השיעור

חלק ראשון (20 דקות)

- צפייה בסרט ודיון
- עבודה עם טקסט
- משימת כתיבה אישית

סה"כ: 40 דק'

מהלך השיעור

פנים. יום. זיכרון.

נקודת מבט

במערך זה נעסוק בבחירת
נקודת המבט בהתמודדות עם
אירועים מורכבים בחיינו.

נקודת מבט

ביחידה זו נצפה יחד בשני סרטים העוסקים
בהתמודדות עם סיטואציות מורכבות. בשני הסרטים
הנופלים מביטים במבט מפוכח על המצב ובוחרים
לראות את האנושיות, את החברות, את השמחה.

מהלך השיעור

פנים. יום. זיכרון.

נקודת מבט

במערך זה נעסוק בבחירת
נקודת המבט בהתמודדות עם
אירועים מורכבים בחיינו.

נתייחס בצפייה שלנו לכמה נקודות מבט:

הראשונה היא נקודת המבט של המספר, זה שמציג בפנינו את הזיכרון.

השנייה היא נקודת מבטו של הנופל על הסיטואציה המתוארת בסרט.

השלישית היא נקודת המבט שלנו הצופים (מה ראינו בסרט? אילו תחושות
הוא עורר בנו?).

הרביעית היא נקודת המבט הקולנועית: באילו כלים קולנועיים בחרו
היוצרים להשתמש כדי להציג את הנופלים.

* ננסה להתייחס אל כל נקודות המבט במהלך השיעור.

* מדוע בחרו הזוכרים להנציח את יקיריהם דווקא מנקודת המבט שהוצגה
לנו? הרי בוודאי ישנם סיפורים רבים לספר על יקיריהם וקווים שונים
לאופיים.

מהלך השיעור

פנים. יום. זיכרון.

נקודת מבט

במערך זה נעסוק בבחירת
נקודת המבט בהתמודדות עם
אירועים מורכבים בחיינו.

חלק ראשון (20 דקות)

הסרט שנצפה הוא סרט
אנימציה לזכרו של אורי גרוסמן,
אח צעיר ליונתן ואח גדול לרותי,
יליד ירושלים. מספרים על אורי
שהיה בעל חוש הומור מפותח,
רגישות אין-סופית ודמיון
מדהים. הסרט מתאר רגעים של
אורי בחייו שאביו בחר לספר
עליהם.

למורה:

כדי לצפות יחד בסרט, נשתף את
המסך עם התלמידים ונשתיק את שאר
הקולות. לאחר הצפייה בסרט יש לבטל
את שיתוף המסך ולאפשר דיון משותף.
אנחנו ממליצים להשאיר את ההשתקה
לדקה לאחר הצפייה כדי לאפשר
לתלמידים לחשוב על הדברים לבדם
ולנסח את התרשמותם טרם הדיון.

למורה:

מומלץ לקרוא עוד על
אורי גרוסמן [בעמוד הפרויקט](#).

פנים. יום. זיכרון.

נקודת מבט

במערך זה נעסוק בבחירת
נקודת המבט בהתמודדות עם
אירועים מורכבים בחיינו.

חלק ראשון | חלק שני

הנחיה לפני צפייה: הסרט שנצפה בו הוא סרט אנימציה לזכרו של

אורי גרוסמן. שימו לב לצבעים, לצלילים, לצורות, לרקע – כל אלה

נבחרו בקפידה כדי לשרת את הסיפור.

במהלך הצפייה שימו לב: לדרך שבה הקריין (דוד גרוסמן,

אביו של אורי) מתאר את הסיטואציות ולדרך שבה בוחר אורי

להתייחס אליהן.

לכלים שמשתמשים בהם

היוצרים כדי להדגיש את

הבחירות של אורי.

בתום הצפייה הסאונד יישאר

כבוי כדי לאפשר לתלמידים

לכתוב לעצמם הערות.

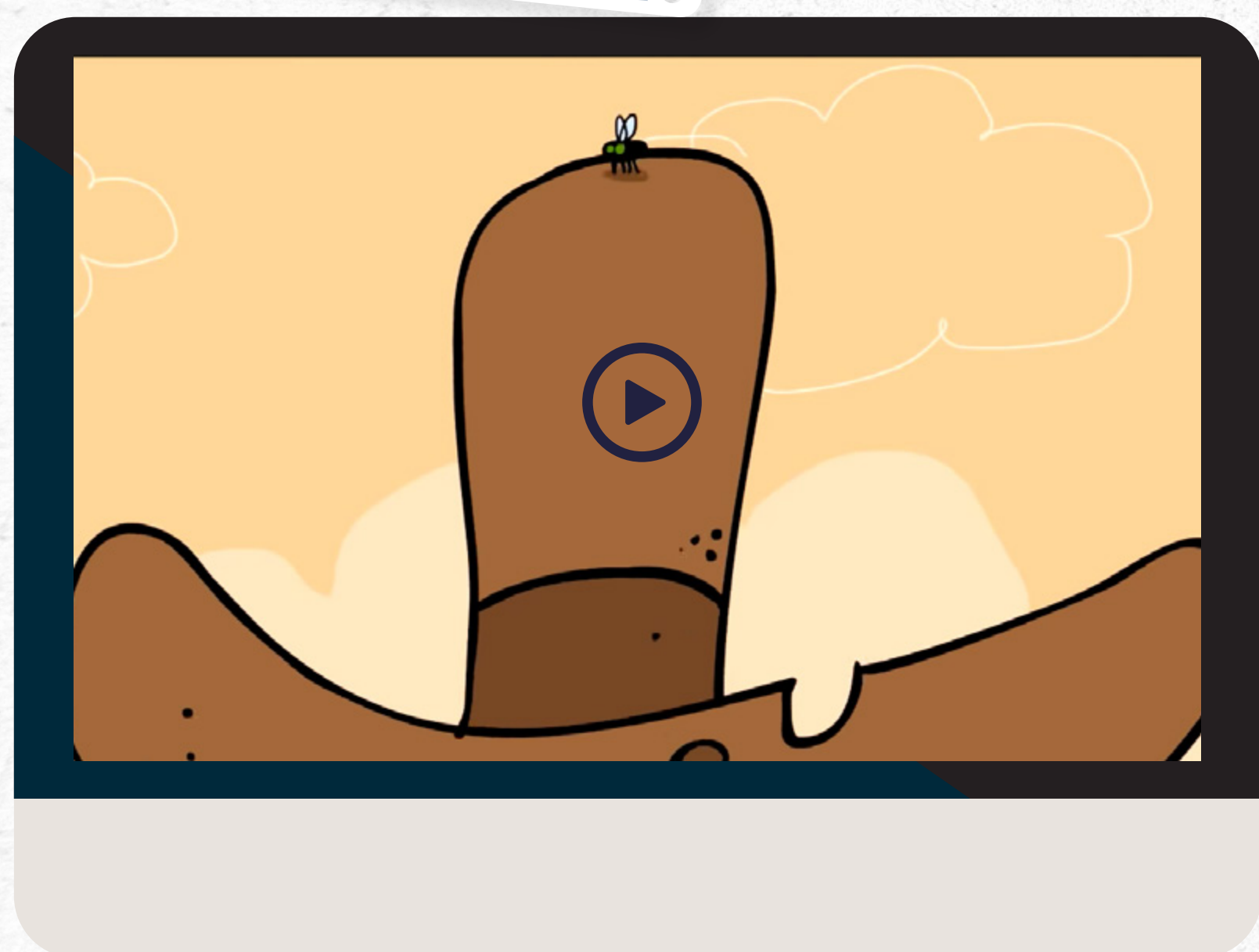
צפייה בסרט "אורי" לזכרו

של אורי גרוסמן

* למורה:

- על מנת למנוע "דילוי" בהקרנת הסרט, יש להוריד מראש את הסרט מיוטיוב למחשב.

פנים. יום. זיכרון.

נקודת מבט

במערך זה נעסוק בבחירת
נקודת המבט בהתמודדות עם
אירועים מורכבים בחיינו.

דיון משותף:

- באילו נקודות מבט שונות הבחנתם במהלך הצפייה?
- עם איזו נקודת מבט הזדהיתם? מדוע?
- מהם הכלים הקולנועיים שסייעו להציג את דמותו של אורי ואת
בחירותיו? האם הם "מתאימים" לדעתכם לסרט זיכרון?

פנים. יום. זיכרון.

נקודת מבט

במערך זה נעסוק בבחירת נקודת המבט בהתמודדות עם אירועים מורכבים בחיינו.

למורה: נעלה על המסך את הפסקה של הרב אברהם יהושוע השל (הטקסט מופיע גם כנספח) ונשתף. השל היה מההוגים החשובים של ארצות הברית במחצית השנייה של המאה ה-20, דמות בולטת במאבק על זכויות אדם, חוקר מחשבת ישראל ופילוסוף.

...מיהו, אם כן, האדם החופשי?

האדם היוצר אשר אינו נסחף בזרם ההכרח, אשר אינו כבול בשלשלאות התהליכים, אשר אינו משועבד לנסיבות. אנו בני חורין ברגעים יקרי מציאות. רוב הזמן אנו מונעים מכוחו של תהליך, אנו נכנעים לתכונות אופי שירשנו, לעוצמת השפעתן של נסיבות חיצוניות. החירות אינה מצב מתמיד של האדם... כולנו ניחנו בפוטנציאל לחירות.

אך למעשה אנו פועלים מתוך חירות רק ברגעים נדירים של יצירתיות...

(הרב אברהם יהושע השל, "אלוהים מבקש את האדם")

פנים. יום. זיכרון.

נקודת מבט

במערך זה נעסוק בבחירת
נקודת המבט בהתמודדות עם
אירועים מורכבים בחיינו.

משימת כתיבה:

הרב השל מתייחס בדבריו להשפעות חיצוניות ולתכונות אופי שמכתיבות
את התנהגותנו. תנו דוגמה לפער בין התנהגותו של אורי בסרט ובין התנהגות
"מקובלת", שהייתה מצופה ממנו.

פנים. יום. זיכרון.

נקודת מבט

במערך זה נעסוק בבחירת
נקודת המבט בהתמודדות עם
אירועים מורכבים בחיינו.

חלק שני (20 דקות)

הסרט מספר את סיפורו של יוסי מועדי. יוסי נולד
וגדל בחיפה להורים מוכרים מהכפרים ירכא ודלית אל
כרמל. מספרים על יוסי שבזכות החיוך ובזכות שמחת
החיים, תמיד הצליח להרים את המורל, לגעת בלבבות
ולהאיר אותם.

למורה:

מומלץ לקרוא עוד על יוסי

[בעמוד הפרויקט.](#)

* למורה:

- כדי לצפות יחד בסרט, מומלץ לשתף את המסך עם התלמידים ולהשתיק את שאר הקולות. לאחר הצפייה נפתח את הסאונד לדיון משותף. נבקש מהתלמידים לכתוב תגובות ראשוניות בצ'אט, בדומה לדף ההודעות בסוף הסרט.
- כדאי להשתמש בתגובות לפיתוח הדיון בהמשך.

פנים. יום. זיכרון.

נקודת מבט

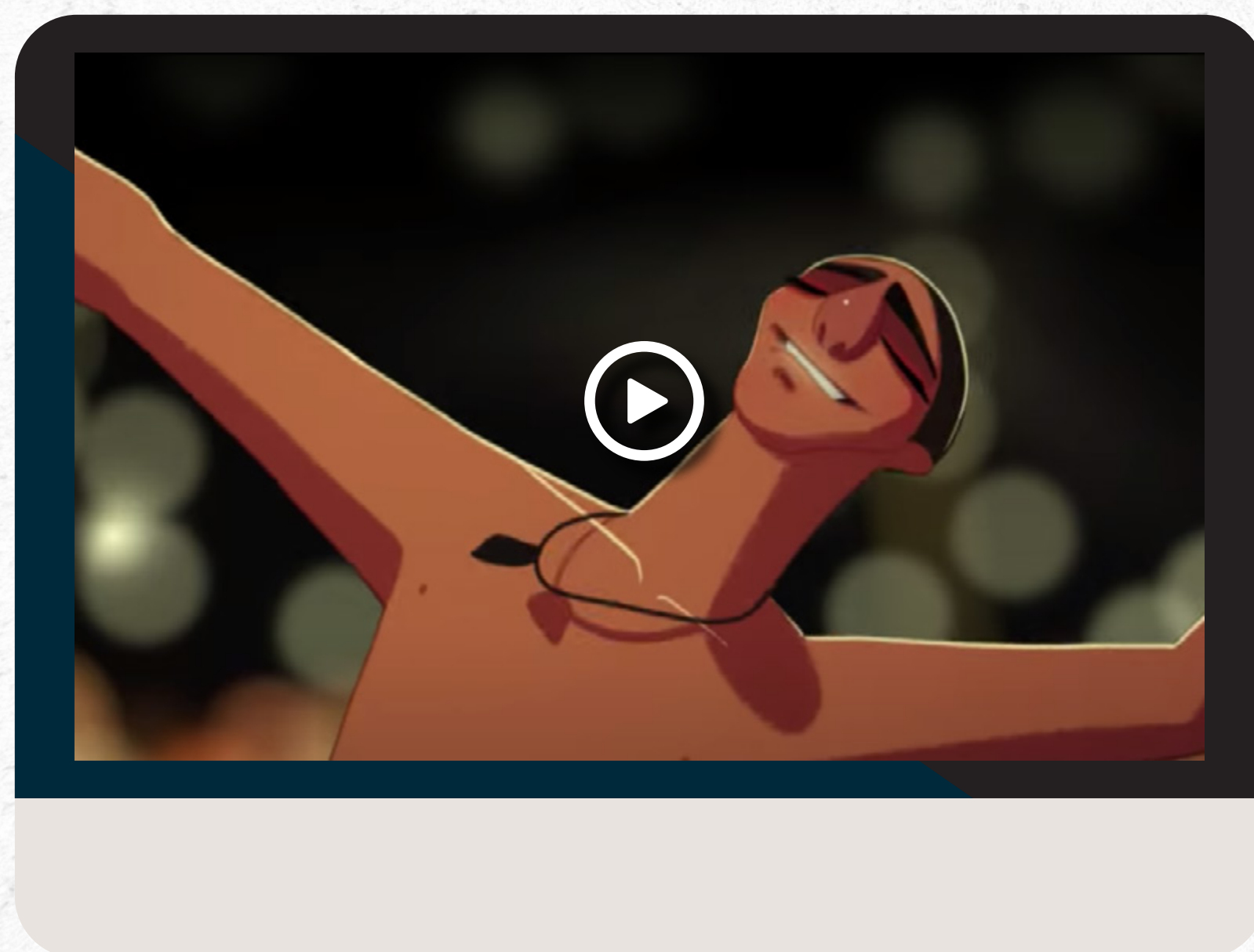
במערך זה נעסוק בבחירת
נקודת המבט בהתמודדות עם
אירועים מורכבים בחיינו.

חלק ראשון | חלק שני

הנחיה לפני צפייה: נצפה בסרט אנימציה לזכרו של יוסי מעודי. כמו
בסרט הקודם, ואולי באופן בולט יותר, המספר מציג סיטואציה ותמה על
הבחירה של הדמות שעליה הוא מספר. נסו לשים לב לאמצעים הקולנועיים
שהיוצרת השתמשה בהם כדי להדגיש את הייחודיות של נקודת המבט של
יוסי על סביבתו.

נצפה יחד בסרט "מכתוב",
לזכרו של יוסי מועדי

* למורה:

- על מנת למנוע "דילוי" בהקרנת
הסרט, יש להוריד מראש את
הסרט מיוטיוב למחשב.

פנים. יום. זיכרון.

נקודת מבט

במערך זה נעסוק בבחירת
נקודת המבט בהתמודדות עם
אירועים מורכבים בחיינו.

לאחר כתיבת תגובות ראשוניות בצ'אט, נפתח את הסאונד **לעיבוד משותף:**

- אילו תחושות מעורר בכם הסרט?
- האם מותר ליהנות מסרט זיכרון? האם מותר לחייך כשצופים בסרט זיכרון?

שאלות לדיון:

- לסרט קראו "מכתוב", בעקבות דברים שאמר יוסי כמה ימים לפני מותו.
כיצד מתייחס יוסי אל הגורל?
- מה דעתכם על הבחירה שלו? כיצד ראו חבריו את בחירתו?

פנים. יום. זיכרון.

נקודת מבט

במערך זה נעסוק בבחירת
נקודת המבט בהתמודדות עם
אירועים מורכבים בחיינו.

חלק ראשון | חלק שני

למורה: נקרין את שירו של יחזקאל רחמים על מסך משותף.
מומלץ לקרוא את השיר בקול.

* **יחזקאל רחמים** הוא סופר, משורר ועורך ישראלי, חתן פרס ראש
הממשלה לסופרים עבריים לשנת תשע"ג (2012) ופרס שרת התרבות
למשוררים (2016).

ובשרך כָּבֵר יוֹדֵעַ שְׁרָטָת

בְּחַיִּים אַחֲרִים הַשָּׁמַיִם אֵינָם קוֹרְסִים בְּכָל רֶגַע
וְהַדֶּרֶךְ לֹא נִקְרַעַת מִתַּחַת לְרִגְלִים. רַק מְזַמֶּנָּה
לְצַעַד בָּהּ בְּטוֹב. וְשׁוֹם קוֹצִים לֹא מִתְּפַתְלִים
אֵלַיךְ לַעֲטֹף וְהַבּוֹרוֹת אֵינָם נוֹשְׁפִים
וּמִתְאַוִּים לְדוֹשׁ בְּעֶצְמוֹת.

אֵךְ לֹא בָּאתָ לְכָאן לְדֹרֶךְ בְּשִׁבְלִים שֶׁל נּוֹצוֹת,

לֹא בָּאתָ לְהַדְהִיר כְּרִכְרוֹת בְּעִמְקֵי שׁוֹשְׁנִים, וּבְשֶׁרֶךְ
כָּבֵר יוֹדֵעַ שְׁרָטָת. קוֹם אַחִי מִן הַבֶּץ.
קוֹם וְזַחַל וְהִקְשֵׁב לְרִטוֹט הַחַיִּים. קוֹם וְשֵׁל
אֶת סַנְדְּלֵי הַגּוֹרֵל וְצַעַד בְּכַפּוֹת רִגְלֶיךָ שֶׁלָּךְ,
וְזִמְזָם וְזִמְזָם וְזִמְזָם אֶת שִׁירְךָ.
כִּי אַתָּה הוּא הָאִישׁ – וְאַחַר לֹא יִהְיֶה.
וְעַכְשָׁו זֶה הַזְּמַן – וְאַחַר לֹא יִהְיֶה.
וְזוֹהִי הַדֶּרֶךְ – דֶּרֶכְךָ וְחַיֶּיךָ.

(יחזקאל רחמים, בתוך: דיו מרחקים, עמוד 41)

פנים. יום. זיכרון.

נקודת מבט

במעורבות וזיכרון עם סוכנות זיכרונות
נקודת המבט של פרויקט זיכרון עם
אירועים מורכבים בסיוע.

דיון משותף:

השיר עוסק בבחירה להתנגד לגורל ("קום ושל
את סנדלי הגורל") ולקבוע את גורלנו בעצמנו.
האם לדעתכם השיר עומד בסתירה לבחירה של
יוסי ("מה שמכתוב - מכתוב")?

פנים. יום. זיכרון.

נקודת מבט

במערך זה נעסוק בבחירת
נקודת המבט בהתמודדות עם
אירועים מורכבים בחיינו.

סיכום השיעור

כל אחד מהסרטים שראינו היום מציג נקודת מבט שונה על המציאות. שני הסרטים מציגים את הדרכים ששני הנופלים בחרו בהן כדי להסתכל על המציאות ברגעים המתוארים בסרט. אורי גרוסמן בחר "להכין מהלימון לימונדה" בסיטואציות שונות בחייו: הוא הצליח להקל את הכאב של אחותו כשביקרה אותו בבסיס ולהפוך את חוויית הביקור לחיובית - גם של אחותו הקטנה וגם של שאר בני המשפחה; וכשאורי, איש של שלום, נאלץ לשרת במחסומים, בניגוד לערכיו, הוא לא ברח מהשירות, אלא נקט דרך יצירתית ואנושית שאינה מתנגשת עם תפיסת עולמו.

יוסי מועדי בחר בערב הכניסה לעזה, ערב גשום ומתוח מאוד, לרתום את החיוך ואת האנרגיה החיובית שלו לטובת יצירת ערב בלתי-נשכח שכולו שירה וצחוק. הוא הביט במבט מפוכח על המצב וידע מהם הסיכונים הכרוכים בתפקידם במבצע, ולמרות זאת, הוא בחר לא לתת לאמונה שלו שאת ה"מכתוב" אי-אפשר לשנות להנמיך את רוחו, והצליח להפיג את המתח שלו ושל חבריו.

פנים. יום. זיכרון.

נקודת מבט

במערך זה נעסוק בבחירת
נקודת המבט בהתמודדות עם
אירועים מורכבים בחיינו.

הצעה לתרגיל כתיבה:

אנו מציעים לתת לתלמידים תרגיל כתיבה שהם יכולים לשתף בדרכים שונות עם
חבריהם.

מומלץ לבחור דבר אחד שעליו הם רוצים לכתוב:

- נקודה בחיים שלי שבה בחרתי להתמודד עם קושי בצורה שונה/יוצאת דופן.
- "אילו יכולתי לחזור לאחור, הייתי משנה את..."

פנים. יום. זיכרון.

נקודת מבט

במערך זה נעסוק בבחירת
נקודת המבט בהתמודדות עם
אירועים מורכבים בחיינו.

...מיהו, אם כן, האדם החופשי?

האדם היוצר אשר אינו נסחף בזרם ההכרח, אשר אינו כבול בשלשלאות התהליכים,
אשר אינו משועבד לנסיבות. אנו בני חורין ברגעים יקרי מציאות. רוב הזמן אנו מונעים
מכוחו של תהליך, אנו נכנעים לתכונות אופי שירשנו, לעוצמת השפעתן של נסיבות
חיצוניות. החירות אינה מצב מתמיד של האדם... כולנו ניחנו בפוטנציאל לחירות.
אך למעשה אנו פועלים מתוך חירות רק ברגעים נדירים של יצירתיות...

הרב אברהם יהושע השל, אלוהים מבקש את האדם

פנים. יום. זיכרון.

נקודת מבט

במערך זה נעסוק בבחירת
נקודת המבט בהתמודדות עם
אירועים מורכבים בחיינו.

ובשרך כבר יודע שרשט

בחיים אחרים השמים אינם קורסים בכל רגע
והדרך לא נקרעת מתחת לרגלים. רק מזמינה
לצעד בה בטוב. ושום קוצים לא מתפתלים
אליך לעטף והבורות אינם נושפים
ומתאנים לדוש בעצמות.

אך לא באת לכאן לדרך בשבילים של נוצות,

לא באת להדהיר כרכרות בעמקי שושנים, ובשרך
כבר יודע שרשט. קום אחי מן הבץ.
קום וזחל והקשב לרטוט החיים. קום ושל
את סנדלי הגורל וצעד בכפות רגליך שלך,
וזמזם וזמזם וזמזם את שירך.
כי אתה הוא האיש – ואחר לא יהיה.
ועכשו זה הזמן – ואחר לא יהיה.
וזוהי הדרך – דרכך וחיך.